

interview Pieter Gaudesaboos

Voor de moeders van mijn dochters

Pieter Gaudesaboos maakte samen met Elvis Peeters een kleine vertelling over grote emoties. 'Een moeder die haar kind afstaat: soms is dat een grootse daad van liefde.'

Veerle Vanden Bosch

Een rode mier besluit haar ei weg te schenken, een klein hart dat dicht bij haar klopte, maar dat ze niet bij zich kan houden. Het nieuwe prentenboek van Pieter Gaudesaboos zoomt in op haar leven, op wat haar tot haar beslissing brengt en hoe ze de gevolgen een leven lang met zich meedraagt. En het heeft ook oog voor haar eigen hart, dat pas opnieuw zal beginnen kloppen als ze haar kind weerziet en het voor haar opnieuw geboren wordt. Het is een verhaal dat Pieter Gaudesaboos dicht op de huid zit: samen met zijn vriend adopteerde hij twee meisjes. Ze komen net aangelopen als ik aanbel. 'Dat is óns huisje', zegt de oudste trots als ze me bij de voordeur ziet staan. Ze stappen het huis van de burens binnen om de poes eten te geven.

'Leah en Suzie zijn bij ons gekomen toen ze twee maanden oud waren', zegt Gaudesaboos. 'Dat was het resultaat van een lang voorbereidingstraject. Die hele ervaring was zo groot en aangrijpend dat ik er iets mee wilde doen, ooit. Tijdens de adoptie kwam het soms allemaal te dichtbij. Dit boek heeft lang in mijn hoofd gezeten, het heeft ook veel verschillende vormen aangenomen voor het was wat het nu is. Aanvankelijk wilde ik het maken voor kinderen tussen drie en zes, de leeftijd die Suzie en Leah nu hebben, vanuit een praktische overweging: het zou een boek zijn dat ze kunnen meenemen als er op school vragen komen over adoptie. Maar als je voor zo'n jonge leeftijd werkt, moet je de zaken heel sterk vereenvoudigen. Je moet bijna alle antwoorden geven en bijna letterlijk zeggen: er is een moeder die om die reden niet voor haar kind kan zorgen, terwijl het veel complexer is dan dat. Bij zo'n zwart-witboek zou ik me niet goed hebben gevoeld. Het moest genuanceerd zijn, dat was ik aan mijn dochters en hun moeders verplicht. Zo is het plan gerijpt om een prentenboek te maken voor mensen van 9 tot 99.'

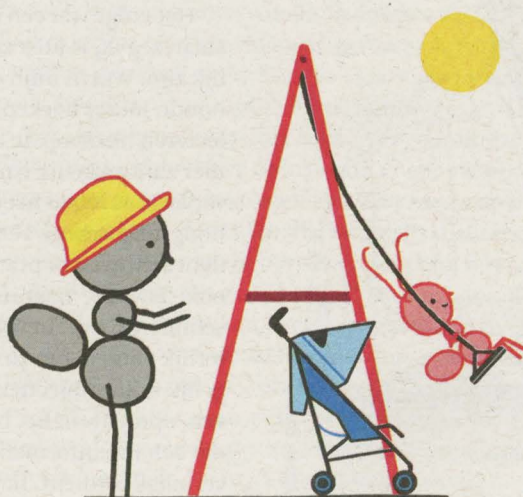
GEEN MENSEN MAAR MIEREN

'Veel boeken over adoptie zijn geschreven vanuit het standpunt van de adoptieouders. Het gaat heel vaak over het lange wachten en hoe lastig dat is, maar er zijn geen boeken waarin de moeders centraal staan. Wat doet zo'n beslissing met iemand? Dat vind ik fascinerend. Wil het zeggen dat je niet van je kind houdt? Of net omgekeerd: dat je heel veel van je kind houdt en vindt dat je het niet kan geven wat het verdient? Ik wilde me op die moeder en haar beweegredenen concentreren, en op wat het met haar doet zodra ze haar beslissing genomen heeft.'

'In een eerdere versie was het hoofdpersonage een gewone vrouw. Maar zo werd het heel zwaar en donker.

Ik wilde ook een beeld creëren dat het idee van adoptie visueel heel duidelijk maakt. Zo ben ik op het idee gekomen om van de personages geen mensen, maar mieren te maken. De moeder is een rode mier, haar kind komt bij zwarte mieren terecht. Die zien er hetzelfde uit, maar het is toch iets anders. Daardoor kon ik ook werken met een ei. In het begin is het klein en kan ze het negeren en schuift ze het ook letterlijk weg, maar naarmate het groeit, wordt het een last die ze op haar rug draagt en die haast te zwaar voor haar wordt, dat vond ik een mooi symbool. Er zit op een bepaald moment ook een soort haat-liefdeverhouding in. Op het moment dat ze haar beslissing genomen heeft, omhelst ze het. Het feit dat ze het wegschenkt, is minder confronterend dan wanneer het om een menselijke baby zou gaan. Door die mieren kwam er meer licht en lucht in het boek. Nu is het een soort fabel, je kunt het ook lezen als je niets met adoptie te maken hebt. Want het is meer dan een boek over adoptie, het gaat

'Veel boeken over adoptie zijn geschreven vanuit het standpunt van de adoptieouders. Het gaat vaak over het lange wachten en hoe lastig dat is, maar er zijn geen boeken waarin de moeders centraal staan'

ook over moederliefde. Geboortemoeders verdienen meer begrip. Die vermoeidheid, haar altijd een beetje doorgezakte houding, ik heb daar sympathie voor. Je ziet haar afzien. Maar ik wilde wel een hoopvol einde: op het laatste beeld zie je haar zoontje voor een open deur staan. Ik ga ervan uit dat er een hereniging komt.'

Hoe is de samenwerking met Elvis Peeters tot stand gekomen?

'Doorgaans stapt een schrijver met een tekst naar een illustrator. Nu was het omgekeerd: ik had alle tekeningen al gemaakt. Ik zag het als een soort film, het ziet er ook bijna uit als een storyboard. Normaal zijn mijn beelden heel druk, maar voor dit boek wilde ik veel wit en kleine tekeningen, waardoor je het gevoel hebt alsof je door een sleutelgat naar binnen kijkt en iets heel kleins en intiem ziet gebeuren. Ik had het kunnen uitgeven zonder tekst, maar ik weet dat veel mensen daarop afknappen. Dus besloot ik een schrijver te zoeken die er iets aan kon toevoegen, die zichzelf zou zien als de voice-over in een film en bij elke tekening één zinnetje zou schrijven. Dat was een moeilijke zoektocht, want als je maar één zinnetje per pagina hebt, moet elk woord ijzersterk zijn. Ik had enkele boeken van Elvis Peeters gelezen en vond dat zij de juiste stijl in huis hadden. Het was een hele fijne samenwerking: als je het boek ziet, weet je niet wat er eerst was, de tekst of het beeld.'

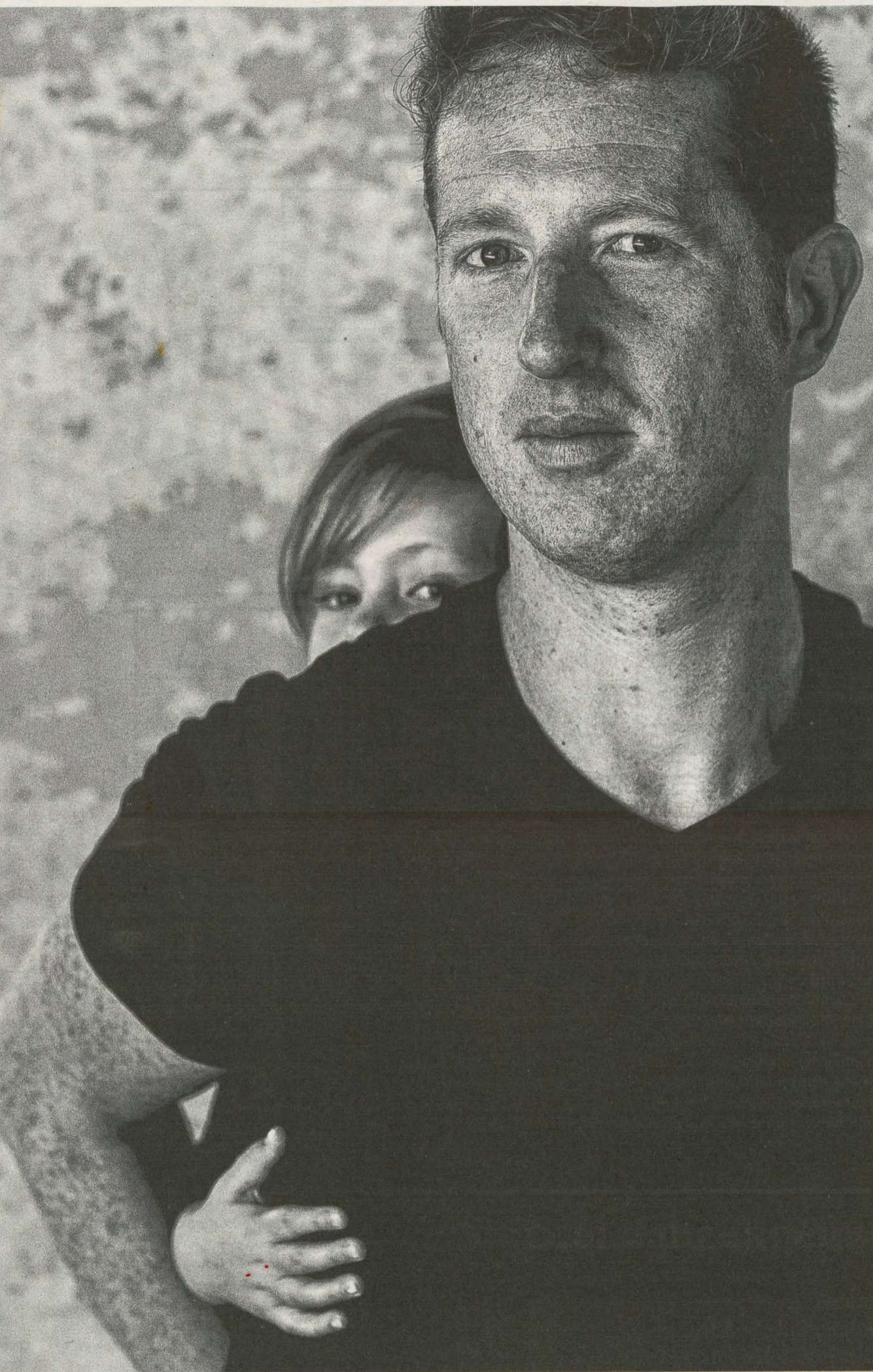
Er spreekt een groot verlangen naar geborgenheid uit veel van jouw boeken, dat is ook hier het geval.

'Ik blijf dat een mooi thema vinden. Het vreemde was dat ik hier over mijn eigen leven tekende. Ik kon er tijdens het werken wel een zekere afstand van nemen, maar toen ik het boek nadien aan mijn vriend liet zien en zijn emotionele reactie zag, kwam dat besef weer heel erg terug. Er zitten allerlei subtiele verwijzingen naar ons eigen leven in. Zo heb ik de mieren die het kindje adopteren heel bewust niet mannelijk of niet vrouwelijk gemaakt, het kunnen ook perfect twee mannen of twee vrouwen zijn.'

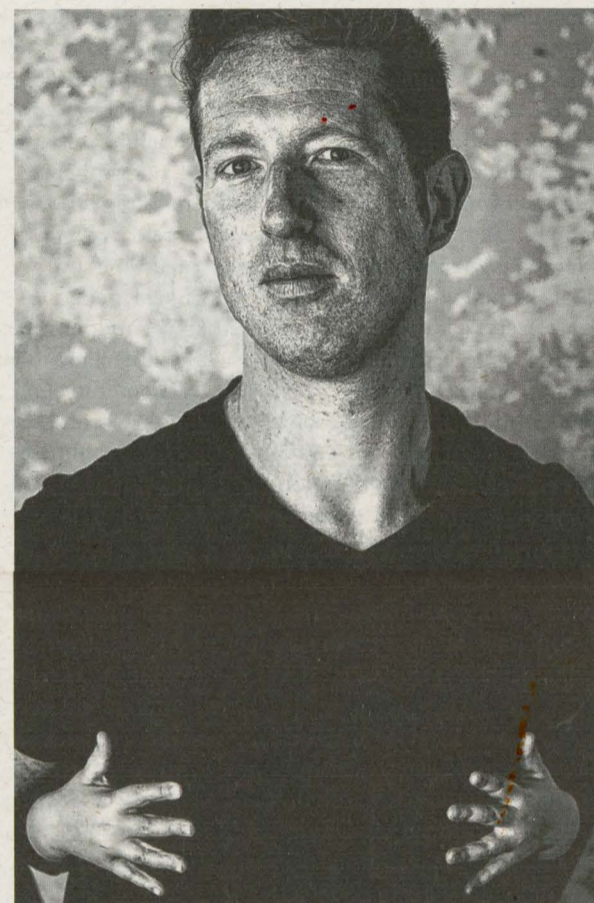
'Hier in Gentbrugge is er veel diversiteit, we hadden nooit het gevoel: dat is het homokoppel dat een kind geadopteerd heeft. Als ik met hen over straat loop, zeggen mensen soms dat ze op mij lijken, of dat ze op elkaar lijken. Grappig.'

'Ik heb je weggeschonken', staat er. Hoe belangrijk is die woordkeuze?

'Dat woord is heel bewust gekozen. Het vat het hele idee. Dit boek is uit veel momenten ontstaan, maar een ervan herinner ik me nog goed. We hadden onze oudste dochter net geadopteerd. Op een familiefeest

Pieter Gaudesaboos (41) is schrijver en illustrator. Hij valt op door zijn eigenzinnige stijl. Zijn boek *Linus* won de Gouden Uil Jeugdliteratuur en hij sleepte meerdere Boekenpluimen in de wacht.

© Brecht Van Maele

'Als een van onze kinderen jarig is, is het hier feest en is iedereen vrolijk. Voor ons is dat de mooiste dag van het jaar, terwijl het voor hun moeder de donkerste is'

waar neven en nichten uit alle hoeken samenkwamen, zei een nicht me – heel goed bedoeld: "Ik kan me echt niet voorstellen dat ik als moeder zoiets zou doen." Iemand van de adoptiedienst heeft me ooit gezegd: je kunt zeggen dat het de vrije keuze is van zo'n vrouw om haar kind af te staan, maar voor veel vrouwen voelt het helemaal niet zo aan. Ze zitten in een situatie waarin ze het gevoel hebben dat ze gedwongen zijn die keuze te maken. Ik kon me daar eerst ook niet zoveel bij voorstellen, tot ik zelf zo'n moeder ontmoette. Een gewone vrouw, die de pech had in een situatie te zitten waarin er geen plan B, C of D was. Wij hebben nu twee kinderen. Mocht er iets misgaan, dan kan ik meteen een lijst van tien namen opschrijven waar de kinderen terecht kunnen. Die mensen hebben dat niet. Dat kunnen wij ons inderdaad niet voorstellen, we zijn geprivilegieerd zonder het te beseffen. Het feit dat die moeder haar kind afstaat, is een grootse daad van liefde. Ze

weet dat ze haar kind haar hele leven gaat missen en offert haar geluk op om het te kunnen geven wat het verdient. Maar het blijft natuurlijk altijd in haar hoofd zitten.'

'Dat vinden wij zelf altijd wrang. Als een van de kinderen jarig is, is het hier feest en is iedereen vrolijk. Voor ons is dat de mooiste dag van het jaar, terwijl het voor hun moeder de donkerste dag is. Het zal vreemd zijn voor de kinderen zodra ze dat beseffen. We hopen dat er een soort hereniging kan plaatsvinden als ze oud genoeg zijn. Over de moeder van een van onze dochters weten we vrij veel, we weten dat er een moment zal komen dat ze elkaar gaan zien en hopelijk kunnen ze dan een band opbouwen. Over de andere moeder hebben we minder informatie. Dat gaat later moeilijk worden, denk ik. Er is dat onevenwicht. Hope-

► Lees verder op blz. L6

© Pieter Gaudesaboos

◀ Vervolg van blz.5

lijk hebben ze toch steun aan elkaar doordat ze allebei geadopteerd zijn. Gelukkig worden ze daarin begeleid. De adoptiedienst heeft ons ook gezegd dat sommige kinderen heel erg verlangen naar die ontmoeting en andere helemaal niet.'

De moeder in je boek leeft in een troosteloze omgeving. Ze heeft moeite om de eindjes aan elkaar te knopen.

'Ze heeft twee banen: overdag werkt ze in een kantoor zonder daglicht, met tl-lampen en oude flikkerende computers, en 's avonds poetst ze in een snackbar in het winkelcentrum. Het is een kantoor vol vale, beige tinten, en de torenflat waar ze woont, baadt ook in koud licht. Er is het beeld waarop ze alleen in de lift staat. Dat is zo'n moment waarop je wordt teruggeworpen op jezelf: je kijkt in de spiegel in dat lelijke onflatteuze licht en ziet je eigen tristesse. Ook het winkelcentrum wilde ik er absoluut in hebben. Dat is een lelijke, agressieve, maar interessante wereld, vol felle kleuren en neonlicht, die haar confronteert met wat voor haar allemaal onbereikbaar is: winkels met koopjes, reizen naar de zon. Maar ze leeft er wel middenin. Het hamburgerrestaurant waar ze werkt, is een anonieme, ongezellige plek, waar je als werknemer in een lelijk uniform wordt gehesen en niet gezien wordt. Ze poetst er, maar ze is onzichtbaar. Haar persoonlijkheid moet ze tijdens de werkuren opbergen in een locker-tje. Die troosteloosheid, en dat eeuwige onderweg zijn: als ze thuiskomt in haar anonieme torenflat wordt ze overmand door vermoeidheid, en ze heeft niemand om tegen te praten. Ze heeft geen netwerk. Als je dat wel hebt, kun je voor elk probleem wel een oplossing bedenken. Dat komt terug in alle verhalen die ik heb gelezen over de moeders: ze hebben geen netwerk en geen tijd en ruimte in hun leven om een kind op te voeden, hoe graag ze het ook zouden willen.'

'De wereld van haar kind in het adoptiegezin is weergegeven in zachtere, warme kleuren. Ik vond het spannend om die twee werelden op een bepaald moment heel dicht bij elkaar te laten komen en dan weer uit elkaar te laten gaan. Veel kinderen mogen met hun verjaardag kiezen waar ze gaan eten. Het kleine mier-

'Door geen boek te maken over mensen, maar over mieren kwam er meer licht en lucht in. Nu is het een soort fabel'

tje kiest uitgerekend voor de snackbar waar zijn moeder werkt. Je ziet op de prent een poetskarretje staan. Misschien werkt ze er niet meer, maar toch voel je een soort nabijheid.'

'Die moeders weten niet waar hun kind terecht komt. Ik kan me voorstellen dat ze in de stad lopen, een kind zien en opeens denken: het zou mijn kind kunnen zijn, misschien woont het helemaal niet zo ver van me af. Ik denk dat zowel de moeders als de kinderen een bepaald beeld hebben van elkaar. Wat als er ineens een kind met wie je geen enkele connectie hebt voor je staat en zegt: ik ben je zoon of dochter? Het is pas op het moment dat je elkaar ontmoet dat je merkt wat er klopt van je verwachtingen en wat niet. Dat vreemde moment staat onze kinderen ook nog te wachten.'

De moeder in je boek schrijft duizend brieven naar haar kind, maar verstuurt er nooit een.

'Ik kan me voorstellen dat je in je hoofd hele monologen houdt, een verantwoording voorbereidt. Ik denk dat veel van die vrouwen het gevoel hebben dat ze voor een soort rechtbank verschijnen zodra ze hun kind ontmoeten, dat ze zichzelf moeten verantwoorden en bang zijn voor een oordeel. Dat ze graag willen dat het kind hen zegen geeft. Dat was het mooie aan de ontmoeting met een van de geboortemoeders van onze kinderen. Wij waren heel nerveus, zij ook. Wij waren tijdens het gesprek vooral met haar gevoelens bezig, maar op het eind gaf ze ons haar zegen. Ze zei: ik ben er gerust in, ze zal het goed hebben bij jullie. Dat was een belangrijk moment voor ons, het maakte het makkelijker om het ouderschap op te nemen.'

'Ik had heel erg het gevoel: dit moet lukken, want die kinderen hebben al zo'n versplinterde voorgeschiedenis, het moet niet nog ingewikkelder worden. Die druk was er in het begin zeker, maar na een tijdje heb ik het losgelaten. We zijn altijd heel open geweest over het feit dat ze geadopteerd zijn. Als je erover nadenkt, is het toch prachtig: het lot dat heeft gemaakt dat eerst Leah en daarna Suzie bij ons is gekomen, dat is zo'n kans uit de duizend. Hoe mooi is het dan dat ze elkaar als zussen zien.'

Klein verhaal met een hart is uit bij Lannoo.